FIL-QORTI TAL-MAGISTRATI (MALTA)
BHALA QORTI TA' GUDIKATURA KRIMINALI

MAGISTRAT DR. ELAINE MERCIECA B.A., LL.D.

Illum, l-24 t'Ottubru 2022

IL-PULIZIJA

(Spettur Pierre Grech)

kontra

TYRONE ZAMMIT

(Detentur tal-karta tal-identita' bin-numru 302594(M))

Il-Qorti;

Rat l-akkuzi migjuba fil-konfront ta' **Tyrone Zammit** bin Joseph u Dolores nee' Galea, imwieled Zebbug (Malta) nhar it-12 ta' Lulju 1994, residenti 13, Kampanjola, Triq in-Newl Zebbug (Malta), detentur tal-karta tal-identita' bin-numru 302594M, akkuzat talli f' dawn il-Gzejjer fit-28 ta' Frar 2015 u fis-snin ta' qabel;

1. Ittraffika, biegh, qassam jew offra li jittraffika, jbiegh jew jqassam medicina psikotropika u ristretta (ecstasy) minghajr awtorizazzjoni specjali bil-miktub mis-Supritendent tas-Sahha Pubblika, bi ksur tad-disposizzjonijiet ta' l-Ordinanza dwar il-Professjoni Medika u l-

Professjonijiet li ghandhom x'jaqsmu maghha, Kap. 31 tal-Ligijiet ta' Malta u r-Regolamenti dwar il-kontroll tal-Medicini, Avviz Legali 22 tal-1985 kif emendati.

2. Kellu fil-pussess tieghu medicina psikotropika u ristretta (ecstasy) minghajr awtorizazzjoni specjali bil-miktub mis-Supritendent tas-Sahha Pubblika, bi ksur tad-disposizzjonijiet ta' l-Ordinanza dwar il-Professjoni Medika u l-Professjonijiet li ghandhom x'jaqsmu maghha, Kap. 31 tal-Ligijiet ta' Malta u r-Regolamenti dwar il-kontroll tal-Medicini, Avviz Legali 22 tal-1985 kif emendati, liema medicina nstbet f'tali cirkostanzi li juru li ma kinitx ghall-uzu esklussiv tieghu.

3. Kellu fil-pussess tieghu medicina psikotropika u ristretta (ecstasy) minghajr awtorizazzjoni specjali bil-miktub mis-Supritendent tas-Sahha Pubblika, bi ksur tad-disposizzjonijiet ta' l-Ordinanza dwar il-Professjoni Medika u l-Professjonijiet li ghandhom x'jaqsmu maghha, Kap. 31 tal-Ligijiet ta' Malta u r-Regolamenti dwar il-kontroll tal-Medicini, Avviz Legali 22 tal-1985 kif emendati.

4. Kellu fil-pussess tieghu d-droga kokajina specifikata fl-ewwel skeda ta' l-Ordinanza dwar il-medicini perikoluzi Kap. 101 tal-ligijiet ta' Malta meta ma kienx fil-pussess ta' awtorizazzjoni ghall-importazzjoni jew ghall-esportazzjoni mahrug mit-Tabib Principali tal-Gvern skont id-disposizzjonijiet li timmanifattura jew li tforni d-droga imsemmija u meta ma kienx b'xi mod iehor bil-licenzja mill-President ta' Malta li kollu d-droga msemmija fil-pussess tieghu u naqas li jipprova li d-droga imsemmija giet fornuta lilu ghall-uzu tieghu skont ir-ricetta kif provdut fir-regolamenti msemmija u dan bi ksur tar-regoli ta' 1939 dwar il-kontroll intern tad-drogi perikoluzi (G.N. 292/1939) kif sussegwentement emmendati u bi ksur ta' l-Ordinanza dwar il-Medicini Perikoluzi Kap. 101 tal-Ligijiet ta' Malta.

5. Kellu fil-pussess tieghu medicina psikotropika u ristretta (mephedrone) minghajr awtorizazzjoni specjali bil-miktub mis-Supritendent tas-Sahha Pubblika, bi ksur tad-disposizzjonijiet tal-Ordinanza dwar il-Professjoni Medika u l-Professjonijiet li ghandhom x'jaqsmu maghha Kap. 31 tal-Ligijiet ta' Malta u r-Regolamenti dwar il-Kontroll tal-Medicini, Avviz Legali 22 tal-1985 kif emendati.

6. Kellu fil-pussess tieghu il-pjanta Cannabis kollha jew bicca minnha bi ksur ta' l-Art 8 (d) tal-Kap. 101 tal-Ligijiet ta' Malta.

Il-Qorti kienet gentilment mitluba sabiex f'kaz ta' htija tikkundanna lill-akkuzat ghall-hlas ta' spejjez li jkollhom x'jaqsmu mal-hatra ta' esperti jew periti fil-proceduri hekk kif ikkontemplat fl-Artikoli 533 tal-Kapitolu 9 tal-Ligijiet ta' Malta.

Rat l-Ordnijiet tal-Avukat Generali, *ai termini* tas-subartikolu (2) tal-Artikolu 22 tal-Ordinanza dwar il-Medicini Perikoluzi (Kapitolu 101 tal-Ligjiet ta' Malta) kif ukoll ai termini tas-subartikolu (2) tal-Artikolu 120A tal-Ordinanza dwar il-Professjoni Medika w il-Professjonijiet li ghandhom x'jaqsmu maghha (Kap. 31 tal-Ligijiet ta' Malta) li permezz tal-istess Ordnijiet, ordna li l-imputat titressaq quddiem din il-Qorti biex iwiegeb ghall-imputazzjonijiet migjuba kontra tieghu;

Rat id-Digriet tal-Assenjazzjonijiet ta' Kawzi u Doveri datat it-28 ta' Lulju 2021, permezz ta' liema din il-kawza giet assenjata lil din il-Qorti hekk kif inhi ppreseduta;

Rat ukoll l-ezenzjoni tal-partijiet mis-smigh mill-gdid tal-provi li kienu gia instemghu minn din il-Qorti diversament ippreseduta;

Rat u semghet ix-xhieda;

Rat l-atti processwali kollha tal-kaz odjern u d-dokumenti esebieti;

Semghet is-sottomissjonijiet tal-partijiet;

Ikkunsidrat:

A. <u>Fatti tal-kaz</u>

Illi mill-provi mressqa jirrizulta li nhar it-28 ta' Frar 2015 ghall-habta ta' nofs il-lejl kienu qed isiru xi checks gewwa Triq Mikiel Anton Vassalli gewwa l-Imsida fejn twaqqfet vettura bin-numru ta' registrazzjoni EAQ 437 tal-ghamla Toyota Corolla misjuqa mill-qua imputat – Tyrone Zammit. PC1214 Sammut kien talab lil Zammit jghidlu jekk ghandux xi haga illegali fuqu u minn jeddu l-istess Zammit kien ghaddielu pakkett tas-sigaretti kontenenti suspettata droga – zewg pakketti bi trab abjad u sbatax-il pillola u nofs. L-

imsemmija sustanza elevata, giet esebieta u ezaminata mill-espert mahtur minn dina l-Qorti li min-naha tieghu kkonkuda:

a) *"Illi fuq estratti mehuda mill-haxix ta' lewn ahdar li hemm fid-dokument 061_17_01 instabet is-sustanza Tetrahydrocannabinol (THC). Il-piz tal-haxix kien ta' 0.42 grammi u l-purita' kienet ta' circa 5.0%. Din is-sustanza tigi mill-pjanta tal-Kannabis u hija kkontrollata bil-ligi taht Taqsima III Sezzjoni 8 tal-Kapitolu 101 tal-Ligijiet ta' Malta;*
b) *Illi fuq is-swab mehuda mil-borza vojta li hemm fid-dokument 061_17_01 instabet is-sustanza tetrahydrocannabinol (THC);*
c) *Illi fuq estratti mehuda mit-trab/kristalli ta' lewn abjad instabet is-sustanza 4-methyl-N-ethylcathinone (4-MEC). Il-piz tat-trab kien ta' 0.98 grammi. Minhabba li 4-MEC hija derivative ta' Cathinone, din is-sustanza hija kkontrollata bil-ligi taht it-tielet skeda, Taqsima A tal-Kapitolu 31 tal-Ligijiet ta' Malta.*
d) *Illi fuq estratt mehuda minn pillola ta' lewn blu li hemm fid-dokument 061_17_01 instabet is-sustanza 3,4-methylenedioxymethamphetamine (MDMA). In-numru ta' pilloli kien ta' 17 ½ . Din is-sustanza hija kkontrollata taht Taqsima A, tat-Tielet Skeda tal-Kapitolu 31 tal-Ligijiet ta' Malta."*

B. Kunsiderazzjonijiet

In linea preliminari, d-difiza tal-imputat talbet ghal diversi drabi waqt l-iter processwali l-isfilz tal-istqarrija rrillaxata mill-qua imputat u dana galadarba huwa ma kienx legalment assistiet waqt it-tehid tal-istess stqarrija. Konsegwentament dina l-Qorti ser tikkunsidra l-valur probatorju li ghandha tinghata lill-istqarrija rrillaxata mill-imputat waqt l-investigazzjoni relatata mal-proceduri odjerni u dana anke fid-dawl tat-talba tal-imputat hawn fuq imsemmija.

Illi jirrizulta li dina l-istqarrija ttiehdet nhar it-28 ta' Frar 2015 skond il-ligi vigenti dak iz-zmien u dana wara li l-imputat ffirma id-dikjarazzjoni ta' rifjut tal-jedd ghal parir legali sabiex qabel ma ssir l-interogazzjoni jithalla jikkonsulta privatament ma avukat jew prokuratur legali, wicc imb'wicc jew bit-telefon. Dak iz-zmien li ttiehdet l-istqarrija l-imputat kellu ghoxrin sena. Jirrizulta ukoll li dak iz-zmien il-qua imputat kellu fedina penali netta. Din l-istqarrija ttiehdet mill-ispettur Gabriel Micallef fil-prezenza ta' PS 839. Mill-istess atti processwali ma jirrizultawx ragunijiet impellenti li minhabba fihom l-imputat ma setghax ikun

assistit permezz ta' avukat jew prokuratur legali waqt l-interogazzjoni. L-unika raguni l-ghaliex l-imputat ma kienx mghejjun minn avukat waqt l-interrogazzjoni jew minn tal-inqas offrut din l-opportunita' kienet l-ghaliex il-ligi vigenti dak iz-zmien ma kinitx tippermettieha. Dak iz-zmien li fiha ttiehdet l-istqarrija odjerna (2015) il-ligi kienet tippermetti biss li l-imputat ikun jista' jikkonsulta ma avukat qabel ma tittiehed l-istqarrija u mhux waqt l-istqarrija.

Illi din il-Qorti wara li qieset il-principji stabbiliti fl-insenjament mghoti fil-kaz **Beuze v il-Belgju** (App. Numru 71409/10) tad-9 ta' Novembru 2018, u l-principji stabbiliti ricentament permezz tas-sentenzi mghotija mill-Qrati ta' gurisdizzjoni Kostituzzjonali u anke Kriminali[1], din il-Qorti taghmel is-segwenti osservazzjonijiet in konnessjoni mal-imsemmija stqarrija:- fl-ewwel lok, fil-kaz odjern, hekk kif inghad iktar 'il fuq, meta l-qua imputat rrillaxxa l-istqarrija huwa kellu biss l-eta' ta' ghoxrin sena. Il-fedina penali tieghu dak iz-zmien kienet wahda netta u ghaldaqstant indikattiva li din kienet l-ewwel darba li l-qua imputat kien gie arrestat u nterogat. Dina l-Qorti lanqas ma tista tinjora l-hin li fih ittiehdet l-istqarrija u cioe' f'00.50am u cioe' ftit mumenti wara l-arrest tieghu. Fl-ahhar net dina l-Qorti tosserva ukoll li wara li analizzat l-atti processwali fl-assjem taghhom jirrizultalha li l-istqarrija kienet wahda inkriminanti tant li hija l-unika prova mressqa mill-prosekuzzjoni fir-rigward ta' numru ta' imputazzjonijiet dedotti kontra Zammit. Ghaldaqstant, f'dawn ic-cirkostanzi, dina l-Qorti, wara li hadet in konsiderazzjoni l-provi kollha migbura u l-interieta' tal-proceduri fil-konfront tal-imputat ma thossx li jkun *safe and satisfactory* li tistrieh fuq l-istqarrija rrillaxxata mill-qua imputat ai fini ta' reita' o meno tal-imputazzjonijiet addebitati lill-qua imputat. Ghaldaqstant din il-Qorti ser tiskarta l-istess stqarrija fil-kunsiderazzjonijiet taghha. Stabbilit dan u galadarba l-istqarrija hija l-unika prova tal-prosekuzzjoni fil-konfront tar-raba' imputazzjoni (pussess semplice tad-droga kokaina), fuq nuqqas ta' provi, din il-Qorti ser tghaddi sabiex tillibera lil Zammit mir-raba' imputazzjoni.

Illi fir-rigward tas-sitt imputazzjoni li tirrigwarda l-pussess semplici tal-pjanta cannabis fl-ammont ta' 0.42g, din il-Qorti ser taghmel referenza ghall-emendi introdotti bis-sahha tal-artikolu 4A tal-Kap. 537 tal-Ligijiet ta' Malta:

> *(1) Minkejja d-dispożizzjonijiet ta' kull liġi oħra, il-pussess minn persuna ta' 'l fuq minn tmintax (18)-il sena <u>tad-droga kannabis f'ammont ta' mhux iktar minn seba' grammi</u>, f'ċirkostanzi li jwasslu*

[1] F'dan is-sens issir referenza ghas-segwenti sentenzi (izda mhux biss) Morgan Onourah vs L-Avukat tal-Istat (Qorti Kostituzzjonali), 27 ta' Jannar 2021, Ir-Repubblika ta' Malta vs Kevin Gatt et (Qorti tal-Appell Kriminali (Superjuri), (27 ta' Ottubru 2021), kif ukoll Christopher Bartolo vs L-Avukat ta' l-Istat Qorti Kostituzzjonali, (26 ta' April 2022) u Ir-Repubblika ta' Malta vs Andrew Mangion (Qorti tal-Appell Kriminali (Superjuri), (4 ta' Mejju 2022).

li wieħed raġonevolment jemmen li tali pussess huwa għall-użu personali ta' tali persuna, ***<u>ma għandux jikkostitwixxi reat</u>****, u l-persuna ma għandhiex tinżamm f'kustodja taħt arrest minbarra fejnhemm suspett raġonevoli ta' traffikar jew tmexxija ta' droga kannabis*

Illi allura ghalkemm l-att vjolatur kien jikkostitwixxi reat meta sehh, dan madanakollu ma ghadux jigi hekk ikkunsidrat illum il-gurnata.

Illi l-artikolu 12 tal-Kap. 249 tal-Ligijiet ta' Malta jistipula:

(1) Meta xi Att mgħoddi wara l-bidu fis-seħħ ta' dan l-Atti ħassar xi liġi oħra, kemm-il darba ma jidhirx ħsieb kuntrarju, t-tħassir m'għandux –

(a) jerġa' jġib fis-seħħ xi ħaġa li ma tkunx fis-seħħ jew lima tkunx teżisti fiż-żmien li fih iseħħ it-tħassir;

(b) jolqot it-tħaddim ta' xi liġi qabel ma kienet hekk imħassra jew xi ħaġa magħmula jew li tħalliet issir taħt xi liġi hekk imħassra;

(ċ) jolqot xi dritt, privileġġ jew responsabbiltà miksuba jew meħuda taħt xi leġislazzjoni hekk imħassra jew liġejja minn xi leġislazzjoni bħal dik;

(d) jolqot xi penali, konfiska jew piena li wieħed seta' jeħel dwar xi reat li jkun sar kontra xi liġi hekk imħassra, jew xi responsabbiltà għal xi penali, konfiska jew piena bħal dawk;

(e) jolqot kull stħarriġ, proċedimenti legali, jew rimedju dwar xi dritt, privileġġ, obbligazzjoni, responsabbiltà, penali, konfiska, jew piena kif intqal qabel,

u kull stħarriġ, proċedimenti legali, jew rimedju bħal dawk jistgħujinbdew, jitkomplew, jew jiġu nforzati, u kull penali, konfiska jewpiena bħal dawk jistgħu jiġu mposti, bħallikieku l-Att li jħassar majkunx għadda.

Madanakollu ssir referenza ghas-sentenza mghotija mill-Qorti tal-Appell Kriminali fl-ismijiet il-***Pulizija vs. Juanita Fenech*** nhar is-27 ta' Frar 2019 fejn gie ddikjarat:

"Illi in linja mad-decizjonijiet moghtija mill-Qorti Ewropeja tad-Drittijiet tal-Bniedem ibbazati fuq l-artikolu 7 tal-Kovenzjoni Ewropeja dwar il-Drittijiet tal-Bniedem, il-Qorti hija tal-fehma illi illum ebda piena ma ghandha tigi imposta fuq l-appellanti u l-Qorti bilfors trid tastjeni milli tiehu konjizzjoni ta' dina l-akkuza:

> *"The Court notes that the obligation to apply, from among several criminal laws, the one whose provisions are the most favourable to the accused is a clarification of the rules on the succession of criminal laws, which is in accord with another*

essential element of Article 7, namely the foreseeability of penalties .... The Court .... affirms that Article 7 § 1 of the Convention guarantees not only the principle of non-retrospectiveness of more stringent criminal laws but also, and implicitly, the principle of retrospectiveness of the more lenient criminal law. That principle is embodied in the rule that where there are differences between the criminal law in force at the time of the commission of the offence and subsequent criminal laws enacted before a final judgment is rendered, the courts must apply the law whose provisions are most favourable to the defendant."

Din il-posizzjoni ġiet riaffermata permezz tas-sentenza tal-Qorti Ewropeja fl-ismijiet Öcalan v. Turkey deciza fit-18 ta' Marzu, 2014.

Illi l-Professur Sir Anthony Mamo jidher li kien tal-fehma ukoll li f'sitwazzjonijiet bħal dawn il-proċeduri jew l-effett provenjenti minnhom permezz tas-sentenza li tkun ingħatat, għandhom jieqfu.

"In fact, in the hypothesis under discussion, though the liability was contracted while the former law was still in force, the prosecution and sentence would be carried on and pronounced after such law has been repealed. So that, if such law were to be applied to such prosecution and sentence, it would be given an effect beyond its legal limit of operation. It is thus not by way of an equitable retrospective application of the new law but rather on the grounds that the operation of the old law cannot extend beyond its repeal (divieto di ultra-attivita') that, in this hypothesis, the criminal proceedings cannot be maintained in respect of the act which, at the time of the trial, has ceased to constitute a criminal offence".

***B'hekk illum għalkemm il-prosekuzzjoni tar-reat abrogat fil-mori tal-proċeduri jista' jitkompla u dan fid-dawl ta' dak li jipprovdi l-Att dwar l-Interpretazzjoni, madanakollu l-istess qiegħed jitqies illi huwa leżiv tal-artikolu 7 tal-Konvenzjoni Ewropeja dwar id-Drittijiet tal-Bniedem**."* (emfazi ta' dina l-Qorti)

F'dawn ic-cirkostanzi dina l-Qorti ser tghaddi sabiex tiddikjara procediment ezawriet fil-konfront tas-sitt imputazzjoni migjuba fil-konfront ta' Zammit.

Illi in kwantu ghall-ewwel imputazzjoni rigwardanti t-traffikar ta' medicina psikotropika u ristretta (ecstasy), din l-Qorti hija sprovista minn kwalunkwa prova li tista tissostanzja din l-imputazzjoni u konsegwentament Zammit ser jigi illiberat minnha.

In kwantu għall-ħames imputazzjoni, pussess sempliċi tas-sustanza mephedrone, din a l-Qorti hija tal-fehma li l-prosekuzzjoni rnexxielha tipprova din l-imputazzjoni sal-grad rikjest mil-liġi galadarba l-imsemmija sustanza instabet fil-pussess tal-imputat, liema pussess kien wieħed xjenti galadarba kien Zammit stress li għada s-sustanza in kwistjoni lill-pulizija meta mistoqsi jekk għandhux xi ħaġa illegali.

Illi l-istess jistgħa jingħad għall-pussess tas-sbatax-il pillola u nofs ecstasy. Mll-provi mressqa jirriżulta li l-qua imputat kien fil-pussess xjenti tal-ecstasy galadarba kien propju huwa stress li għadda l-istess pilloli lill-pulizija meta mistoqsi jekk għandux xi ħaġa illegali. Stabbilit dan, jonqos biss li jiġi determinat jekk il-pussess tal-ecstasy kienx wieħed f'ċirkostanzi li jindikaw li l-imsemmija ecstasy ma kienux għall-użu esklussiv tal-ħati hekk kif ġie akkużat permezz tat-tieni imputazzjoni jew inkella b'pussess sempliċi tal-ecstasy hekk kif inhu akkużat permezz tat-tielet imputazzjoni.

Fis-sentenza mgħotija nhar is-27 ta' April 2017 mill-Qorti tal-Appell hekk kif preseduta mill-Onor. Imħallef Edwina Grima fl-ismijiet: **il-Pulizija vs. Lawrence Fabri** ngħad:

> "*Dan ifisser allura li aktar mill-kwantita jew ammont ta' droga li tinsab fil-pussess tad-delinkwent, huma iċ-ċirksotanzi kollha tal-każ u x'inferenza tista issir mill-istess li għandha tiggwida lill-ġudikant meta si tratta tar-reat tal-pussess aggravat ta' droga ikun x'ikun l-ammont, kwalita jew kwantita ta' droga involuta. Illi l-qrati Maltin jiggwidaw lil min hu imsejjaħ biex jiġġudika illi għalkemm l-ammont ta' droga misjuba għand il-persuna suspettata hija indikattiva madanakollu mhux din iċ-ċirkostanza biss hija indikattiva tal-pussess aggravat u allura imxew fuq dak stabbilit fil-Konvenzjoni tal-Ġnus Magħquda surriferita. Illi allura l-Ewwel Qorti iggwidat b'dawn il-linji gwida ġurisprudenzjali u legali sewwa għamlet meta minn eżami taċ-ċirkostanzi tal-każ setgħet fid-diskrezzjoni fdata lilha bil-liġi tinferixxi illi d-droga li instabet fil-pussess ta'l-appellanti kienet tali li tindika li din ma kenitx intiża għall-użu esklussiv tiegħu.*" (emfażi ta' dina l-Qorti)

Hekk kif ġie ritenut diversi drabi mill-Qrati Maltin l-ammont tad-droga huwa wieħed miċ-ċirkostanzi indikattivi (u mhux l-unika ċirkostanza indikattiva) sabiex wieħed jiddetermina jekk id-droga kinitx intiża sabiex tkun traffikata jew altriment ikkonsmata mill-pussessur. Dan għandu jsir fl-isfond taċ-ċirkostanzi kollha tal-każ hekk kif jemerġu mill-provi ppreżentati.

Fil-każ odjern jidher li l-qua imputat instab flagrante delicto fil-pussess ta' sbatax-il pillola u nofs. Dan l-ammont huwa wieħed kunsiderevoli u huwa indikattiv ta' spaċċ. Jingħad ukoll li l-pilloli ecstasy instabu waqt li l-imputat kien qed isuq il-vettura tiegħu ġewwa l-Imsida. Għaldaqstant f'dawn iċ-ċirkostanzi din il-Qorti hija tal-fehma li l-prosekuzzjoni rnexxielha tipprova sal-grad rikjest mil-liġi tieni imputazzjoni migjuba fil-konfront ta' Zammit, filwaqt li ser jiġi illiberat

mit-tielet imputazzjoni li fic-cirkostanzi inghatat bhala alternattiva ghat-tieni imputazzjoni.

C. Kunsiderazzjonijiet ai fini ta' piena

Illi ai fini ta' piena dina l-Qorti ser tiehu in konsiderazzjoni n-natura tal-imputazzjonijiet li taghhom l-imputat qed jinsab hati; l-fedina penali (aggornata) tal-imputat; u l-eta' li kellu meta gie kommess ir-reat.

Din il-Qorti ser tqis ukoll x-xhieda mressqa mid-difiza mill-liema indubbjament jirrizulta l-progress sostanzjali li l-qua imputat ghamel sabiex jeghleb id-dipendenza fuq il-vizzju tad-droga. Fil-fatt dina l-Qorti f'dan ir-rigward ser taghmel referenza ghax xhieda ta' Maria Caruana minn fejn jirrizulta li l-imputat attenda l-Caritas. Jidher li huwa zamm mal-pjan mghoti lilu. Il-kampjuni tal-urina rrizultaw dejjem fin-negattiv. Ghaldaqstant ai fini ta' piena dina l-Qorti ha tiehu konjizzjoni ukoll tal-fatt li din il- Qorti assumiet il-funzjonijiet ta' Qorti dwar id-droga fit-termini tal-Kap. 537 tal-Ligijiet ta' Malta u rreferiet lill-qua imputat quddiem il-Bord ta' Rijabilitazzjoni ta' Persuni li nqabdu bid-droga. L-imsemmi Bord ikkonkluda l-kaz tal-qua imputat b'mod pozittiv.

Illi in sodisfazzjon ta' dak li jistipula l-artikolu 8(6) tal-Kap. 537, ir-registratur tal-Qrati u t-Tribunali Kriminali kkonferma permezz ta' nota li Zammit ma ghandux proceduri kriminali ohra pendenti ghajr dak odjern. Konsegwemtament ma tirrizultax il-htiega li din il-Qorti ssejjah ghandha kazijiet ohra rigwardanti l-imputat odjern.

Ghaldaqstant f'dawn ic-cirkostanzi issir referenza ghal dak stipulat fl-artikolu 8(7) tal-Kap. 537 tal-Ligijiet ta' Malta:

> *(7) Fil-każijiet fejn jissejħu lura każijiet oħra skont it-termini tas-subartikolu (6) il-Qorti tista', minkejja kull liġi oħra, fil-każ fejn persuna tinsab ħatja, tiddeċiedi li ma tapplikax it-terminu minimu mandatorju ta' priġunerija jew l-esklużjoni tal-applikazzjoni tal-ordni ta' probation jew tas-sospensjoni ta' terminu ta' priġunerija applikabbli għal xi reat li, fir-rigward tiegħu, il-persuna akkużata tinsab ħatja:*
>
> *Iżda l-Qorti għandha tieqaf milli tapplika t-terminu minimu mandatorju ta' priġunerija jew l-esklużjoni tal-applikazzjoni tal-ordni ta' probation jew tas-sospensjoni ta' terminu ta' priġunerija fil-każ biss li tkun sodisfatta fuq bilanċ ta' probabbiltajiet li r-reat li dwaru l-persuna akkużata nstabet ħatja kien prinċipalment attribiwibbli għad-dipendenza tagħha fuq id-droga.*

Illi qari *ad literam* ta' dan is-subartikolu jista' jaghti x'jifhem li l-Qorti ma jkolliex l-obbligu li tapplika l-piena mandatorja ta' prigunerija f'kaz biss li din il-Qorti ssejjah lura kazijiet li kwalunkwe imputat jistgha jkollu pendenti u dan fit-termini tas-subartikolu 8(6) tal-Kap. 537. Il-ligi hija kompletament silenzjuza

ghal dak li ghandu jigri f'kaz li l-imputat, hekk kif inhu fil-kaz odjern, ma jkollux kazijiet ohra pendenti[2].

Illi l-iskop principali tal-Att numru 1 tas-sena 2015 kien:

> *"L-iskop ta' din il-liġi hu li dawk il-persuni li se jkunu jridu jingħataw ċans ieħor mis-soċjetà, se jingħataw ċans ieħor. Anke l-isem ta' dan l-Abbozz "Trattament mhux Priġunerija" jindika dan.".* [3]

Fil-Parlament, l-Onorevoli Ministru Dr. Owen Bonnici kien spjega b'referenza ghal din il-ligi:

> *"Issa se mmorru lil hinn mill-pussess sempliċi u se naqbdu l-pussess aggravat. Issa għandna ċirkostanza fejn dak li jkun mhux qed juża d-droga għalih imma għandu ammont ta' drogi li għalkemm ma ġiex ipprovat li kien qed jittraffika, huwa ovvju li mhux se jeħodhom kollha hu. ... Dawn għandhom il-vizzju u jixtru l-ammonti biex ibigħuhom huma wkoll. Hemm minnhom li jiġu mressqa fuq traffikar u hemm minnhom li jiġu mressqa fuq pussess aggravat. Qabel kienet li dawn iridu jmorru l-ħabs bilfors b'minimu ta' sitt xhur priġunerija. Jista' ħareġ mill-vizzju, jista' qed jgħallem il-Caritas u jista' jkun qed jagħmel xogħol enormi fis-soċjetà, għax dak irid imur il-ħabs bilfors.*
>
> *Aħna qed ngħidu li f'dik iċ-ċirkostanza rridu nagħtu opportunità lil din il-persuna li jekk il-persuna trid turi li nbidlet u jekk il-bord li semmejna qabel jaqbel li għandha l-intenzjoni li toħroġ mill-vizzju, allura l-qorti tinbidel f'qorti tad-drogi, tibdel il-kompetenza tagħha, <u>tgħajjat il-kawżi kollha li għandha l-persuna, jiġifieri jekk din għandha kawża oħra ta' serq - għax dawn ħafna drabi jkollhom kawżi oħrajn – tagħtiha sentenza waħda li mhux bilfors tkun ħabs.</u> Eliminajna xi każijiet li ma jistgħux jingħajtu bħal, pereżempju, vjolenza fuq il-persuna. Jekk dan daħal u sawwat anzjana, dak ma jistax igawdi minn din imma bħala regola, tajna l-possibbiltà li jekk dan irid jibdel triqtu u l-bord jikkonferma li dan ħareġ mill-vizzju, il-qorti tista' ma timponilux ħabs. Qed nagħtu opportunità lill-qorti li ma jkunx hemm piena ta' ħabs bilfors."* [4]

Quddiem il-Kumitat Permanenti ghall-kunsiderazzjoni t'abbozz tal ligi, nghad ukoll:

> *"...il-Qorti tittrasforma ruħha f'Qorti dwar id-Droga. Dak ma jfissirx li l-akkużat ma jeħilx il-ħabs, però tfisser li l-qorti jkollha dritt tibagħtu quddiem il-Bord biex dan jipprova lis-soċjetà li lest joħroġ mill-vizzju. Jekk dan l-individwu attwalment joħroġ mill-vizzju wara li l-Bord jgħid li effettivament ħareġ, dan l-akkużat jerġa' jiġi quddiem il-Qorti u l-Qorti tkun tista' jew tibagħtu l-ħabs jew tagħtih piena li mhux bilfors il-ħabs, tara hi. Mela din mhijiex get out of jail card free, assolutament, però qed nagħtu iktar opportunità lill-Qorti tara hi fiċ-ċirkostanzi jekk tibagħtux il-ħabs jew le wara li jiġru dawn l-affarijiet kollha li semmejt.*
>
> *Irrid ngħid ukoll li jekk dan l-individwu għandu reati oħrajn li mhumiex marbutin mal-vjolenza - hemm indikati liema huma, jiġifieri jekk dan ta xi xebgħa lil xi anzjana, jew daħħal id-droga l-ħabs, jew biegħ id-droga f'Paceville ma jikkwalifikax - dawk ir-reati jistgħu jiġu attirati quddiem din il-qorti u tagħti sentenza waħda li ma tkunx bilfors ta'*

---

[2] Ara f'dan is-sens il-verbal maghmul fl-udjenza ____.

[3] Dibattiti tal-Kamra tad-Deputati, 9.12.2014

[4] Dibattiti tal-Kamra tad-Deputati, 9.12.2014

ħabs. Il-qorti tara hi jekk tibagħtux il-ħabs jew le. Naħseb dan huwa l-qofol tal-abbozz kollu kemm hu."[5]

Illi dawn il-brani juru bic-car li l-iskop tal-Kap. 537 kien dak li tinghata d-diskrezzjoni lill-Qorti li ma tapplikax terminu ta' prigunerija mandatorju f'kaz li persuna tigi referuta quddiem il-Bord u jtemm il-pjan ta' kura b'success. Il-ligi ma kinitx intiza sabiex f'dan ir-rigward taghmel differenza dwar jekk persuna jkollux kaz wiehed pendenti jew iktar minn wiehed li jigu kollha mghajjta quddiem dik il-Qorti li tkun assumiet il-funzjonijiet ta' Qorti dwar id-droga. Il-ligi tipprovdi ghal cirkostanzi fejn persuna jkollha izjed minn kaz wiehed, ghaliex persuna li jkollu l-vizzju tad-droga jistgha jikkommetti numru ta' reati ohra sabiex imantni l-istess vizzju bhal serq. Madanakollu, definittivament ma kienx l-iskop tal-ligi li jikkastiga persuna li ma jkolliex kazijiet ohra b'tali mod li jeskludi l-applikazzjoni tas-subartikolu 8(7) tal-Kap. 537 ghal-kaz taghha, bil-Qorti tkun kostretta li tapplika l-piena ta' prigunerija mandatorja minkejja li l-istess persuna jkun hareg mill-vizzju tad-droga.

Stabbilit dan, fic-cirkostanzi partikolari tal-kaz odjern, fejn:

(a) ir-reati li taghhom ser jinsab hati huma sostanzjalment attribwibbli ghad-dipendenza li l-qua imputat kellu dak iz-zmien tar-reat odjern; u

(b) l-imputat irnexxielu jeghleb id-dipendenza fuq sustanzi lleciti huwa riforma hajtu kompletament fejn illum, mix-xhieda mismugha jirrizulta li qed jghix hajja stabbli 'l boghod mid-droga,

Din il-Qorti hija tal-fehma li b'applikazzjoni tas-subartikolu 8(7) tal-Kap. 537 tal-Ligijiet ta' Malta ghandha tinfliggi piena alternattiva minn dik ta' prigunerija effettiva.

Decide:

Ghal dawn il-mottivi, din il-Qorti, qed tastjeni milli tiehu konjizzjoni ulterjuri tas-sitt imputazzjoni u wara li rat ir-regolamenti 3 u 5 tal-Avviz Legali 22 tas-sena 1985 kif ukoll l-artikoli 120, 120A(1)(a), 120A(2)(b)(i) u (ii), din il-Qorti qed issib lill-qua imputat, **Tyrone Zammit, mhux hati tal-ewwel, t-tielet u r-raba' imputazzjoni dedotta fil-konfront tieghu filwaqt li qed issibu hati tat-tieni u l-hames imputazzjoni migjuba fil-konfront tieghu. Konsegwentament, l-Qorti qed tikkundana lill-istess Zammit ghall-perjodu ta' sena prigunerija**

[5] Kumitati permanenti għall-kunsiderazzjoni ta' abbozzi ta' liġi, 2.2.2015

li b'applikazzjoni tal-artikolu 28A tal-Kodici Kriminali, ma ghandhiex tibda ssehh hlief jekk il-hati jikkommetti reat iehor li ghalih hemm il-piena ta' prigunerija fi zmien tmintax-il xahar millum.

A tenur tal-artikolu 533 tal-Kodici Kriminali dina l-Qorti qeghda tordna lill-hati Tyrone Zammit sabiex ihallas l-ispejjez fl-ammont ta' Eur. 233.40 konnessi mal-hatra ta' l-esperti fil-proceduri odjerni fi zmien sena millum.

Il-Qorti tordna wkoll illi dan ir-reat m'għandux jittieħed in konsiderazzjoni għall-finijiet tal-ħruġ ta' ċertifikat tal-kondotta skont l-Ordinanza dwar iċ-Ċertifikati tal-Kondotta u dan fid-dawl tad-dettami tas-subartikolu (8) ghal-artikolu 8 tal-Kapitolu 537 tal-Liġijiet ta' Malta.

Fl-ahhar net, il-Qorti tordna d-distruzzjoni tad-droga ezebita, hekk kif din is-sentenza tghaddi in gudikat, u dan taht il-harsien tar-Registratur li ghandu jirredigi process-verbal li jiddokumenta l-procedura tad-distruzzjoni, liema dokument ghandu jigi nserit fl-atti ta' din il-kawza sa mhux aktar tard minn hmistax-il jum minn tali distruzzjoni.

Il-Qorti spjegat lill-hati bi kliem car ir-responsabbilita' tieghu taht l-artikolu 28B jekk huwa jikkommetti reat li ghalih hemm il-piena ta' prigunerija waqt il-perjodu operattiv tas-sentenza sospiza hawn fuq indikat.

MAGISTRAT DR. ELAINE MERCIECA B.A., LL.D.

Christine Farrugia
Deputat Registratur